

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Številka: 060-11-8/2018/6
Ljubljana, 1. 10. 2018

PREDLOG

Z A P I S N I K

8. seje Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je bila v petek, 28. septembra 2018, v sobi 209/II, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 11. uri in se zaključila ob 13.00 uri.

Prisotni:

- predsednik: Cvetko Zupančič
- podpredsednik: Branko Tomažič
- člani: mag. Marija Lah, Marjan Maučec, Srečko Ocvirk in Oskar Komac (na podlagi 24. člena Poslovnika Državnega sveta je nadomeščala Ladislava Rožiča) .

Opravičeno odsotni:

- Tone Hrovat, Franci Rokavec in Ladislav Rožič.

Ostali prisotni:

- mag. Tanja Strniša, Marjeta Bizjak, Matej Zagorc, Gregor Meterc in Rok Židanik, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Anton Jagodic - Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

Predlagani dnevni red:

1. Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017 v Sloveniji
2. Razno

* * *

Dnevni red je bil soglasno sprejet.

Ad 1)

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je seznanila s Poročilom o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017 (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je, na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, pripravil Kmetijski inštitut Slovenije in ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada.

Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so podrobno predstavili poročilo, iz katerega izhaja, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. Slovensko povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 6,9 ha kmetijskih zemljišč, kar pomeni, da so povprečne slovenske kmetije še vedno za polovico manjše od povprečnih kmetij na ravni Evropske unije. Ob tem pa se velikostna struktura gospodarstev izboljšuje, saj se je delež gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha kmetijskih zemljišč v uporabi, glede na leto 2000 povečal za več kot 1,5-krat. Živinorejska gospodarstva so v povprečju redila 7,5 glave velike živine (GVŽ) na gospodarstvo, kar je za skoraj četrtino več kot 2000. Delež gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ, predstavlja 39 % vseh GVŽ. Ne glede na nekatere spodbudne podatke ostaja starostna struktura gospodarjev neugodna, saj je povprečna starost gospodarjev 57 let, izboljšala pa se je izobrazbena struktura.

Leto 2017 je bilo za kmetijsko pridelavo izrazito neugodno. Predvsem za pridelavo sadja, ker je spomladanska pozeba močno prizadela sadno drevje in vinograde po vsej državi, k slabši letini pa je prispevala tudi suša in druge vremenske ujme. Obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov se je po začasnih statističnih podatkih zmanjšal za slabih 10 %, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave manjši za 19 %, obseg živinoreje pa se je povečal za 2 %. Lanska domača poraba se je med rastlinskimi pridelki opazno povečala le pri sladkorju, med živalskimi proizvodi pa pri jajcih. Cene kmetijskih pridelkov so se na agregatni ravni ponovno zvišale. Ekonomski rezultati kmetijstva so se na skupni ravni izrazito poslabšali v primerjavi z letom poprej. Proračunska izplačila iz državnega proračuna, povezana s kmetijstvom, so znašala 322,8 mio EUR in so bila leta za 3 % večja kot 2016.

Kot ugotavlja komisija, je trend krepitve gospodarstva vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki se je v povečala za dobrih 8 %. Pokritost uvoza z izvozom se je povečala na 54,5 %, kljub temu pa Slovenija še naprej ostaja vrednostno neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Zunanjetrgovinski presežek je bil npr. dosežen pri mleku in mlečnih izdelkih, saj je mlečna industrija kar 39 % prihodkov ustvarila z izvozom. Tudi živilskopredelovalna industrija je poslovno leto 2017 zaključila s pozitivnim izidom.

Tudi v lanskem letu se je nadaljevalo z izvajanjem shem: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete in vzporedno shema za male kmete, proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka v gorskih območjih. Uvedeno je bilo plačilo za območja z naravnimi omejitvami. Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020. Zaradi preseganja referenčne količine je bila ukinjena podpora za beljakovinske rastline.

Površina gozdov se je lani glede na leto 2016 po podatkih gozdnogospodarskih načrtov nekoliko zmanjšala, gozdnatost pa je dosegala 58,2 %. V slovenskih gozdovih je bilo v preteklem letu posekanega 5,0 milijona m³ lesa. Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov je bila zaradi sanacije škod zaradi podlubnikov glede na povprečje v zadnjem desetletju še vedno na visoki ravni (4,6 milijona m³).

Komisija je bila seznanjena s stališčem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: KGZS), kjer ocenjujejo, da poročilo kaže realno sliko preteklega leta, ki je bilo za kmetovanje izrazito neugodno zaradi vremenskih ujm. Na KGZS so veseli, da se velikostna struktura kmetijskih gospodarstev počasi izboljšuje in da se delež kmetijskih gospodarstev, ki imajo v uporabi več kot 20 ha kmetijskih zemljišč, povečuje in da se povečuje tudi delež kmetijskih gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ. Izboljšuje se tudi izobrazbena struktura kmetov. Na drugi strani pa izpostavljajo, da iz poročila ni moč razbrati, v kolikšni meri je rezultat omenjenih pozitivnih trendov posledica boljšega

gospodarjenja in boljšega izvajanja vseh ukrepov in koliko posledica vpliva manjšanja števila majhnih kmetij. Slovenija je specifična dežela, saj ima prevladujoč delež (60%) kmetij, ki po ekonomski velikosti sodijo v razred do 8.000 evrov. To pomeni, da večji delež kmetov ne živi samo od kmetovanja, kar nas pomembno razlikuje od drugih držav EU. Zato je nujno pri oblikovanju prihodnje kmetijske politike upoštevati to specifiko slovenskih kmetij. Na KGZS opozarjajo na potrebo po dodatnih vladnih ukrepih za blažitev dohodkovnega padca na kmetijah predvsem v letu 2017 in tudi prej.

V razpravi so člani komisije ugotovili, da je poročilo obsežno in natančno ter da je odraz izrazito neugodnega stanja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva. Izrazili so skrb nad stanjem v kmetijstvu, ki je, razen v izjemnih primerih, kot je pridelava mleka, vedno slabše. Ker so na slabše stanje znatno vplivale tudi naravne ujme, ki so pestile slovensko kmetijstvo v preteklem letu, je člane komisije zanimalo, ali so predvideni še kakšni dodatni ukrepi države, ki bodo v pomoč pri odstranjevanju dolgotrajnih posledic škode v preteklem letu. Komisija je bila seznanjena, da sta bili v okviru pomoči ob neugodnih vremenskih razmerah in drugih nepredvidljivih dogodkih izplačani državna pomoč za odpravo posledic pozebe in snega v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2016 ter finančna pomoč čebelarjem, v letošnjem letu pa se bodo izplačevala še sredstva, ki so namenjena odpravi posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2017 in škode v kmetijstvu zaradi suše. Poleg tega sta dva interventna zakona opredelila možnost odpisa najemnin za kmetijska zemljišča v upravljanju Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, možnost zmanjšanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter višje sofinanciranje zavarovalnih premij za kmetijska zemljišča. Prav tako je Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja - Sklad Ribnica razpisal posojila za reprogramiranje investicijskih posojil v sadjarstvu in vinogradništvu, do katerih so upravičena kmetijska gospodarstva, ki opravljajo dejavnost sadjarstva in vinogradništva in so lani utrpela škodo zaradi aprilske pozebe. Letos je bil izveden tudi razpis za prilagajanje podnebnim spremembam, ki omogoča pridobitev nepovratnih sredstev, med drugim za nakup in postavitve mrež proti toči. Dodatni ukrepi pa niso predvideni. Ob tem so državni svetniki ugotavljali, da se letošnjem letu pristojno ministrstvo ukvarja z intenzivno promocijo porekla sadja, saj se med drugim kmetje soočajo s težavami vse nižjih odkupnih cen sadja za industrijsko predelavo.

Komisija izpostavlja, da kmetje opuščajo kmetijsko dejavnost, ker so dohodki v kmetijstvu prenizki in nesorazmerni glede na vloženo delo in druge vložke. Glede na trende se zastavlja vprašanje ustreznosti instrumentov Skupne kmetijske politike, saj bi morali zasledovati cilj doseganja takih dohodkov v kmetijstvu, ki bodo primerljivi z ostalimi dejavnostmi.

Komisija poudarja, da je v Sloveniji veliko majhnih kmetij, ki so sicer neproduktivne v ekonomskem smislu, vendar skrbijo za ohranjanje in poseljenost krajine na celotnem območju. Zato je treba začeti slovensko kmetijstvo obravnavati trajnostno tudi v socialnem smislu. V tem pogledu bi bilo smotno, da se s poročilom seznanijo tudi drugi resorji, predvsem ministrstvo, pristojno za delo, socialo in družino. Člani komisije menijo, da je treba v smislu nadaljnega razvoja podeželja in ohranjanja poseljenosti oblikovati kmetijsko politiko tako, da se nadalje podpira majhne in srednje velike kmetije, kajti njihov obstoj je garant za ohranitev kmetovanja tudi v težje dostopnih področjih. Državni svetniki opozarjajo tudi na večji padec števila delovnih mest v kmetijski dejavnosti, zato je treba oblikovati spodbudne ukrepe, tudi v smislu odprave prenormiranosti in davčne zapletenosti. Komisija poudarja, da je treba z zemljo gospodariti ekonomsko na dolgi rok, kajti kmetijstvo ni gospodarska panoga, ki bi bila podvržena zgolj dobičku in zato ne more biti prepuščena le trgu, ampak jo je treba regulirati s ciljem čim višje samooskrbe.

Člani komisije ugotavljajo, da tako kot gospodarstvo zaradi napredka in tehnološkega razvoja (robotizacije) tudi kmetijstvo zaradi uporabe visokotehnoloških strojev, ki so vedno večji, potrebuje večje (kmetijske) površine. S tega vidika je zaskrbljujoče nadaljnje zmanjševanje kmetijskih zemljišč zaradi pozidav ali zaraščanja v gozdna zemljišča. Trend zaraščanja se sicer zmanjšuje, vendar se še ni zaustavil. Kot je bila komisija seznanjena, sta bila v preteklosti objavljena dva razpisa za podporo odprave zaraščanja, vendar ni bilo velikega zanimanja. Državni svetniki ugotavljajo, da se je površina gozdov nekoliko zmanjšala, vendar je na terenu še vedno moč zaznati trend zaraščanja kmetijskih površin. Člani komisije poudarjajo, da je treba proti zaraščanju kmetijskih površin ukrepati pravočasno in učinkovito.

Komisija tudi opozarja na škodo, ki jo v kmetijstvu trajno povzroča divjad, zaradi česar se ponekod kmetijstvo tudi opušča. Kljub nekaterim spodbudnim premikom člani komisije menijo, da je število velikih zveri – medveda za odstrel še vedno prenizko.

Komisija izpostavlja tudi stopnjo samooskrbe, ki na nekaterih področjih presega potrebe, na drugih pa je izredno nizka. Pridelava mleka se je v preteklosti intenzivno podpirala, predvsem v smislu priprave na padec mlečnih kvot. Danes pa ugotavljamo, da je samooskrba z mlekom 134 %. Člani komisije menijo, da je treba predvideti ukrepe, ki bodo v smislu dodane vrednosti spodbujali predelavo mleka znotraj države in izvoz mlečnih izdelkov (npr. sir) in ne zgolj mleka. Menijo tudi, da je treba več sredstev nameniti za ukrepe v smeri trajnostne samooskrbe oz. pospeševanja gojenja zelenjave tudi izven sezone, s čimer bo imel slovenski potrošnik zagotovljeno lokalno pridelano hrano skozi celo koledarsko leto.

Komisija meni, da je treba oblikovati ustrezno trajnejšo skupno kmetijsko politiko po letu 2020 in definirati pravega kmeta.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Cvetko Zupančič.

Ad 3)

Pod točko razno je podpredsednik komisije Branko Tomažič izpostavil problematiko Virusna zahodnega Nila, ki po Evropi in tudi že v Sloveniji ogroža tako ljudi kot živali ter Afriško prašičjo kugo, ki je že v naši bližini (v Romuniji in Madžarskem pri prašičih v rejah in med divjimi prašiči). Pristojno ministrstvo je pozval k pravočasnemu ukrepanju.

Mag. Eva Obreza Modic
sekretarka

Cvetko Zupančič
predsednik